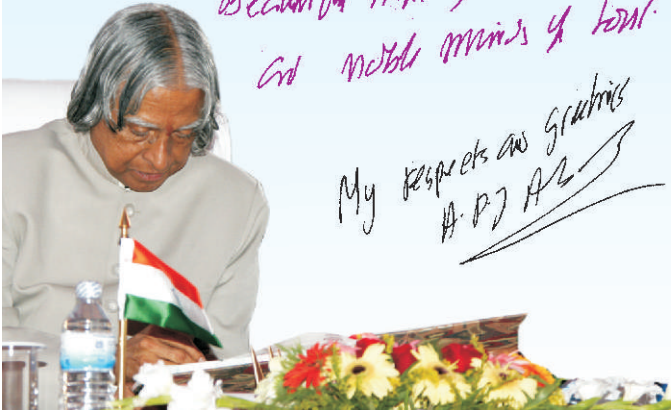

**PRAVARA INSTITUTE OF MEDICAL SCIENCES
(DEEMED UNIVERSITY)**

- RURAL MEDICAL COLLEGE
- RURAL DENTAL COLLEGE
- DR. A.P.J. ABDUL KALAM
COLLEGE OF PHYSIOTHERAPY
- COLLEGE OF NURSING
- CENTER FOR SOCIAL MEDICINE
- CENTRE FOR BIOTECHNOLOGY

P.O. Loni Bk. 413736, Tal. Rahata, Dist. Ahmednagar
Maharashtra (INDIA)
Telephone : (02422) 273600, 273486, 273412
Fax : 02422-273413, 273442
E-mail : contact@pmpims.org
Home Page : http://www.pravara.com

**Pravara Institute of Medical Sciences
(Deemed University)**

ENGLISH - MARATHI COMMUNICATION GUIDE

Compiled by

Dr. D.B. Phalke

Professor & Head, Community Medicine
Co-ordinator, Medical Education Unit
Rural Medical College, Loni

Dr. Rajendra Vikhe Patil

Pro Chancellor
PIMS (DU), Loni

Message

Pravara Institute of Medical Sciences Deemed University is located in Rural areas of Ahmednagar District of Western Maharashtra. We get students from all over India as well as abroad.

Therefore, it is imperative for all medical students, Intern and Residents to be conversant with marathi, the regional language while taking history and during examination. This communication guide will also help in establishing a rapport with the patient and instill confidence. I am sure this guide will help to achieve the objective.

With Best Wishes !

English – to- Marathi online Dictionary:

<http://marathi.changathi.com/Dictionary.aspx>

<http://www.shabdakosh.com/mr/>

<http://www.khandbahale.com/marathi.php>

<http://dictionary.tamilcube.com/marathi-dictionary.aspx>

<http://english-to-marathi-dictionary.soft112.com/>

<http://dsal.uchicago.edu/dictionaries/vaze/>

<http://www.cfilt.iitb.ac.in/wordnet/webmwn/wn.php>

<http://english-to-marathi-dictionary.android.informer.com/>

Best ANDROID based Applications:

- Offline Marathi • Marathi sabdhkosh • ABC Marathi
- English Marathi dictionary

Marathi Alphabets and English Pronunciation

K	क्	kh	ख्
Ka	क	kha	ख
Ka,Kaa	का	kha	खा
Ki	कि	khi	खि
Kee	की	khee	खी
Ku	कु	khu	खु
Koo	कू	khoo	खू
Ke	के	khe	खे
Kai	कै	khai	खै
Ko	को	kho	खो
Kau	कौ	khau	खौ
Kam	कं	kham,khan	खं
Kah	कः	khah	खः

①

g	ग्	gh	घ्
ga	ग	gha	घ
ga	गा	gha	घा
gi	गि	ghi	घि
gee	गी	ghee	घी
gu	गु	ghu	घु
goo	गू	ghoo	घू
ge	गे	ghe	घे
gai	गै	ghai	घै
go	गो	gho	घो
gau	गौ	ghau	घौ
gam,gan	गं	gham,ghan	घं
gah	गः	ghah	घः

②

ch	च्	chh	छ्
cha	च	chha	छ
cha	चा	chha	छा
chi	चि	chhi	छि
chee	ची	chhee	छी
chu	चु	chhu	छु
choo	चू	chhoo	छू
che	चे	chhe	छे
chai	चै	chhai	छै
cho	चो	chho	छो
chau	चौ	chhau	छौ
cham,chan	चं	chham,chhan	छं
chah	चः	chhah	छः

③

j	ज्	jh	z	झ्
ja	ज	jha	za	झ
ja	जा	jha	za	झा
ji	जि	jhi	zi	झि
jee	जी	jhee	zee	झी
ju	जु	jhu	zu	झु
joo	जू	jhoo	zoo	झू
je	जे	jhe	ze	झे
jai	जै	jhai	zai	झै
jo	जो	jho	zo	झो
jau	जौ	jhau	zau	झौ
jam,jan	जं	jham	jhan	झं
jah	जः	zha	zah	झः

④

t	ट्	th	त्
ta	ट	tha	ठ
ta	टा	tha	ठा
ti	टि	thi	ठि
tee	टी	thee	ठी
tu	टु	thu	ठु
too	टू	thoo	ठू
te	टे	the	ठे
tai	टै	thai	ठै
to	टो	tho	ठो
tau	टौ	thau	ठौ
tam,tan	टं	tham,than	ठं
taha	टः	thaha	ठः

5

d	ड्	dh	ढ
da	ड	dha	ढ
da	डा	dha	ढा
di	डि	dhi	ढि
dee	डी	dhee	ढी
du	डु	dhu	ढु
doo	डू	dhoo	ढू
de	डे	dhe	ढे
dai	डै	dhai	ढै
do	डो	dho	ढो
dau	डौ	dhau	ढौ
dam,dan	डं	dham,dhan	ढं
daha	डः	dhaha	ढः

6

n	ण्	t	त्
na	ण	ta	त
na	णा	ta	ता
ni	णि	ti	ति
nee	णी	tee	ती
nu	णु	tu	तु
noo	णू	too	तू
ne	णे	te	ते
nai	णै	tai	तै
no	णो	to	तो
nau	णौ	tau	तौ
nam,nan	णं	tam,tan	तं
naha	णः	taha	तः

7

th	थ्	d	द
tha	थ	da	द
tha	था	da	दा
thi	थि	di	दि
thee	थी	dee	दी
thu	थु	du	दु
thoo	थू	doo	दू
the	थे	de	दे
thai	थै	dai	दै
tho	थो	do	दो
thau	थौ	dau	दौ
tham,than	थं	dam,dan	दं
thaha	थः	daha	दः

8

dh	ध्	n	न्
dha	ध	na	न
dha	धा	na	ना
dhi	धि	ni	नि
dhee	धी	nee	नी
dhu	धु	nu	नु
dhoo	धू	noo	नू
dhe	धे	ne	ने
dhai	धै	nai	नै
dho	धो	no	नो
dhau	धौ	nau	नौ
dham,dhan	धं	nam,nan	नं
dhaha	धः	naha	नः

9

P	प्	F	ph	फ्
Pa	प	Fa	pha	फ
Pa	पा	Fa	pha	फा
Pi	पि	Fi	phi	फि
Pee	पी	Fee	phee	फी
Pu	पु	Fu	phu	फु
Poo	पू	Fo	phoo	फू
Pe	पे	Fep	he	फे
Pai	पै	Faip	hai	फै
Po	पो	Fop	ho	फो
Pau	पौ	Faup	hau	फौ
Pam,pan	पं	Fam,fan		
paha	पः	Pham,phan		फं
		Fhaha, phaha		फः

10

b	ब्	Bh	भ्
ba	ब	Bha	भ
ba	बा	Bha	भा
bi	बि	Bhi	भि
bee	बी	Bhee	भी
bu	बु	Bhu	भु
boo	बू	Bhoo	भू
be	बे	Bhe	भे
bai	बै	Bhai	भै
bo	बो	Bho	भो
bau	बौ	Bhau	भौ
bam,ban	बं	Bham,bhan	भं
baha	बः	bhaha	भः

11

m	म्	y	य्
ma	म	ya	य
ma	मा	ya	या
mi	मि	yi	यि
mee	मी	yee	यी
mu	मु	yu	यु
moo	मू	yoo	यू
me	मे	ye	ये
mai	मै	yai	यै
mo	मो	yo	यो
mau	मौ	yau	यौ
mam,man	मं	yam,yhan	यं
maha	मः	yaha	यः

12

R	र	l	ल
Ra	र	la	ल
Ra	रा	la	ला
Ri	रि	li	लि
Ree	री	lee	ली
Ru	रु	lu	लु
Roo	रु	loo	लू
Re	रे	le	ले
Rai	रै	lai	लै
Ro	रो	lo	लो
Rau	रौ	lau	लौ
Ram,ran	रं	lam,lan	लं
raha	रः	laha	लः

13

P	प्	v w	व्
Pa	प	va wa	व
Pa	पा	va wa	वा
Pi	पि	vi wi	वि
Pee	पी	vee wee	वी
Pu	पु	vu wu	वु
Poo	पू	vo wo	वू
Pe	पे	ve we	वे
Pai	पै	vai wai	वै
Po	पो	vo wo	वो
Pau	पौ	vau wau	वौ
Pam,pan	पं	vam van	वं
paha	पः	vaha waha	वः

14

sh	श् ष्	s	स्
sha	श ष	sa	स
sha	शा षा	sa	सा
shi	शि षि	si	सि
shee	शी षी	see	सी
shu	शु षु	su	सु
shoo	शू षू	soo	सू
she	शे षे	se	से
shai	शै षै	sai	सै
sho	शो षो	so	सो
shau	शौ षौ	sau	सौ
sham,shan	शं	sam, san	सं
षं		saha	सः
shaha	शः षः		

15

h	ह	l	ल्
ha	ह	la	ल
ha	हा	la	ला
hi	हि	li	लि
hee	ही	lee	ली
hu	हु	lu	लु
hoo	हू	loo	लू
he	हे	le	ले
hai	है	lai	लै
ho	हो	lo	लो
hau	हौ	lau	लौ
ham,han	हं	lam,lan	लं
haha	हः	laha	लः

16

ksh	क्ष	dny	ञ
ksha	क्ष	dnya	ज्ञ
ksha	क्षा	dnya	ज्ञा
kshi	क्षि	dnyi	ज्ञि
kshee	क्षी	dnyee	ज्ञी
kshu	क्षु	dnyu	ज्ञु
kshoo	क्षू	dnyoo	ज्ञू
kshe	क्षे	dnye	ज्ञे
kshai	क्षै	dnyai	ज्ञै
ksho	क्षो	dnyo	ज्ञो
kshau	क्षौ	dnyu	ज्ञौ
ksham,kshan	क्षं	dnyam,dnyan	ज्ञं
kshah	क्षः	dnyah	ज्ञः

Diseases	डिसिजेस	आजार
Diabetes	डा 'इअ बी 'टिस	मधुमेह
Tingling	टिंगलिंग	मुंग्या चेणे
Rheumatism	रु'मटिझम	संधिवात
Chicken pox	चि'किन पॉक्स	कांजण्या
Ringworm	रिंगवर्म	गजकर्ण
Tumor	टयु'म	गाठ
Prickly heat	प्रि'कलिहित	घामोळे
Pimple	पिंपल	मुरुमे
Skin boil	स्कीन बॉइल	फोड
Small pox	स्मॉल पॉक्स	देवी
Insanity	इन सॉनिटी	वेडेपणा
Virus	व्हा'इरअस	विषाणू
Kidneystone	किडनी स्टोन	मूतखडा
Piles	पाइल्स	मूळव्याध
Blood cancer	ब्लड कॅन्सर	रक्ताचा कर्करोग
Nausea	न'सिअ	मळमळ
Blood Pressure	ब्लड प्रेशर	रक्तदाब
Stammering	स्टॅमरिंग	बोबडेपणा
Impotence	इ'स्पॉटन्स	नपुसकत्व
Insomnia	इन' सोम्निया	निद्रानाश /

Common Cold	कॉमन कोल्ड	रात्री झोप न येण्याचा आजार
Polio	पोलिओ	सर्दी
Enuresis	इनरोसिस	पोलिओ
Headache	हेडेक	झोपेत लघवी होणे
Tooth ache	टूथएक	डोकेदुखी
Asthma	अस्थमा	दात दुखी
Dysentery	डिसेनट्री	दमा
Hiccup/ Hiccough	हिकप	हगवण
Fits	फिटस	उचकी
Measles	मिझल्स	झटके येणे
Conjunctivitis	कनजेन्वचव्ही	गोवर
	टीईज	डोळे येणे
Tetanus	टेटॅनस	धनुवात
Contraceptive	कॉन्ट्रासेपटिव्ह	गर्भनिरोधक गोळी
Pregnant	प्रेगनंट	गरोदर /गर्भवती
Abortion	अब्रॉशन	गर्भपात
Embryo	एम्ब्रियो	भ्रूण
Menstrual cycle	मेन्सट्रुअल सायकल	मासिक पाळी
Food poisoning	फूड पॉइझनिंग	अन्न विषबाधा
Fistula in the anus		भगंदर

Constipation	कॉन्स्टिपेशन	बद्धकोष्ठता
Menopause	मोनोपाइज	रजोनिवृत्ती
Cesarian	सिझेअरिअन	शल्यक्रियाद्वारा प्रसुती
Jaundice	जाँण्डिस	काविल

COMMON WORDS GLOSSARY

VERBS	:	क्रियापद
Come	:	या
Stand	:	उभे रहा
Wait	:	वाट बघा
Speak	:	बोला
See	:	पहा
Take	:	घ्या
Close	:	बंद करा
Give	:	द्या
Lie down	:	खाली पडून रहा
Walk	:	चाला
Run	:	पळा
Fall	:	पडला
Do	:	करा
Read	:	वाचा
Drink	:	प्या
Go	:	जा
Open	:	उघडा
Bathe	:	आंघोळ
Stitch	:	शिवा
Beat	:	मारणे

(21)

Put	:	ठेवा
Catch	:	पकडा
Write	:	लिहा
Lift	:	उचला
Push	:	ढकला
Sleep	:	झोपा
Show	:	दाखवा
Buy	:	विकत घ्या
Stop	:	थांबा
Eat	:	खा
Turn	:	वळा
Sit	:	बसा

NUMBERS

	संख्या
1 One	: एक
2 Two	: दोन
3 Three	: तीन
4 Four	: चार
5 Five	: पाच
6 Six	: सहा
7 Seven	: सात
8 Eight	: आठ

(22)

9 Nine	:	नऊ
10 Ten	:	दहा
11 Eleven	:	अकरा
12 Twelve	:	बारा
13 Thirteen	:	तेरा
14 Fourteen	:	चौदा
15 Fifteen	:	पंधरा
16 Sixteen	:	सोळा
17 Seventeen	:	सतरा
18 Eighteen	:	अठरा
19 Nineteen	:	एकोणीस
20 Twenty	:	वीस
30 Thirty	:	तीस
40 Forty	:	चाळीस
50 Fifty	:	पन्नास
60 Sixty	:	साठ
70 Seventy	:	सत्तर
80 Eighty	:	ऐंशी
90 Ninety	:	नव्वद
100 Hundred	:	शंभर
200 Two Hundred	:	दोनशे
500 Five Hundred	:	पाचशे

(23)

1000 Thousand	:	हजार
10,000 Ten thousand	:	दहा हजार
1,00,000 One Lakh	:	एक लक्ष / लाख
1/4 Quarter	:	एक चतुर्थांश
1 1/4 One & quarter	:	सव्वा
1/2 Half	:	अर्धा
1 1/2 One & half	:	दिड
3/4 Three fourth	:	तीन चतुर्थांश
1 3/4 One & three fourth	:	पावणे दोन

DAYS OF THE WEEK आठवड्याचे दिवस

Sunday	:	रविवार
Monday	:	सोमवार
Tuesday	:	मंगळवार
Wednesday	:	बुधवार
Thursday	:	गुरुवार
Friday	:	शुक्रवार
Saturday	:	शनिवार

TIME

Second	:	सेकंद
Minute	:	मिनीट

(24)

Hour	:	तास
Day	:	दिवस
Week	:	आठवडा
Month	:	महिना
Morning	:	सकाळ
Evening	:	संध्याकाळ
Night	:	रात्र
Afternoon	:	दुपार
Year	:	वर्ष

TIME	:	वेळ
Second	:	सेकंद
Minute	:	मिनीट
Hour	:	तास
Day	:	दिवस
Week	:	आठवडा
Month	:	महिना
Morning	:	सकाळ
Evening	:	संध्याकाळ
Night	:	रात्र
Afternoon	:	दुपार
Year	:	वर्ष

(25)

DIRECTIONS	:	दिशा
Side	:	बाजू
Right	:	उजवा
Left	:	डावा
Up	:	वर
Down	:	खाली
Front	:	पुढे, समोर
Back	:	मागे
Middle	:	मध्ये
In	:	आत
Out	:	बाहेर
Inside	:	आतील बाजू
Outside	:	बाहेरील बाजू

RELATIONS	:	नाते
Relative	:	नातेवाईक
Mother	:	आई
Father	:	वडील
Grand Mother	:	आजी
Grand Father	:	आजोबा
Boy	:	मुलगा
Girl	:	मुलगी

(26)

Husband	:	पती
Wife	:	पत्नी
Elder brother	:	थोरला भाउ
Child	:	मुलगा
Elder sister	:	थोरली बहीण
Younger sister	:	लहान बहीण
Uncle	:	काका
Aunty(Mother)	:	मावशी
Aunty(Father)	:	आत्या
Date	:	तारीख
Tomorrow	:	उद्या
Yesterday	:	काल
Today	:	आज
Day before	:	परवा
Day after	:	परवा

EDIBLES	:	पदार्थ
Curd	:	दही
Butter Milk	:	ताक
Milk	:	दुध
Rice	:	भात
Tomato	:	टोमॅटो
Ladies Finger	:	भेंडी

(27)

Fruit	:	फळ
Orange	:	संत्री
Guava	:	पेरु
Brinjal	:	वांगी
Salt	:	मीठ
Sugar	:	साखर
Food	:	अन्न
Water	:	पाणी
Meat	:	मांस / मटन
Fish	:	मासे
Chapati	:	पोळी / चपाती
Banana	:	केळी

PLACES	:	जागा
Place	:	जागा
Home	:	घर
Village	:	खेडे
District	:	जिल्हा
City	:	शहर
Town	:	गांव
Country	:	देश
Mountain	:	पर्वत
Upstairs	:	जीना
Shop	:	दुकान

(28)

ANIMALS	:	प्राणी
Snake	:	साप
Dog	:	कुत्रा
Cow	:	गाय
Cat	:	मांजर
Rat	:	उंदीर
Fly	:	माशी

PART OF THE BODY	:	शरीराचे भाग
Body	:	शरीर
Head	:	डोके
Eye	:	डोळे
Face	:	चेहरा
Nose	:	नाक
Mouth	:	तोंड
Neck	:	मान
Tooth	:	दात
Chest	:	छाती
Waist	:	कंबर
Hand	:	हात

29

Ear	:	काम
Leg	:	पाय
Back	:	पाठ
Finger	:	बोट
Tongue	:	जीभ
Nerve	:	नस
Hair	:	केस
Knee	:	गुडघा
Throat	:	घसा
Abdomen	:	पोट
Bone	:	हाड
Joint	:	सांधे
Heart	:	हृदय

OTHERS	:	इतर
Cloth	:	कपडे
Pen	:	पेन
Work	:	काम
Needle	:	सुई
Road	:	रस्ता
Age	:	वय

30

Name	:	नाव
Book	:	पुस्तक
Marriage	:	लग्न
Smile	:	हास्य
Fast	:	वेगाने
Much	:	जास्त
Good	:	चांगले
Film	:	चलचित्र / सिनेमा
Matchbox	:	काडीपेटी
Small	:	लहान
Big	:	मोठा
New	:	नवीन
Enough	:	पुरेसे
Want	:	गरज
Don't want	:	नको
No	:	नाही
Yes	:	हो
Possible	:	शक्य
It is	:	आहे
After	:	नंतर

31

Often	:	वारंवार
Again	:	पुन्हा

INTERROGATION	:	
What	:	काय
When	:	केव्हा
Now	:	आता
Then	:	नंतर
Where	:	कोठे
Here	:	येथे
There	:	तेथे
Who	:	कोण
Why	:	का
Which	:	कोणते
This	:	हे
That	:	हा
How	:	कसे
How many	:	किती
How much	:	किती
This way	:	याप्रमाणे
That way	:	त्याप्रमाणे

32

PRONOUNS

I	:	मी
You	:	तु , तुम्ही
He	:	तो
She	:	ती
They	:	ते
His	:	त्यांच्या
Her	:	तिच्या
Your	:	तुम्ही
Him	:	त्याला
This	:	हा
That	:	ही
He (respect)	:	तुम्ही
She(respect)	:	तुम्ही
Me	:	स्वतः
By you	:	तुझ्याकडून
By him	:	त्यांच्याकडून
To us	:	मला
To you	:	तुम्हाला

INSTRUCTIONS

What's the time	:	किती वाजले
Close your eyes	:	डोळे मिटा

33

Open your mouth	:	तोंड उघडा
Stand there	:	उभे रहा
Look here	:	इकडे पहा
Bend your legs	:	पायदुमडा
Straighten legs	:	पाय सरळ करा
Lift your hand	:	हात उचला
Stop breathing	:	शवास थांबवा
Get up	:	उभे रहा
Do like this	:	हयाप्रमाणे करा
Eat thrice	:	तिनदा खा
Remove your shirt	:	शर्ट काढा
Show your teeth	:	दात दाखवा
Show your tongue	:	जीभ दाखवा
Look Down	:	खाली पहा
Look up	:	वर पहा
Look straight	:	समोर बघा
Look at the light	:	प्रकाशाकडे बघा
Turn to your side	:	तुमच्या बाजूला वळा
Lie down	:	झोपा
Sit up	:	उठा बसा
Breath in and out	:	शवास घ्या व सोडा
Breath normally	:	नेहमीप्रमाणे शवास घ्या

34

Cough	:	खोका
Stand	:	उभे रहा
Walk	:	चाला
Can you feel	:	तुम्हाला काय जाणवते
Separate your legs	:	पाय वेगळे ठेवा
Bend down	:	खाली वाका
Hold below thighs	:	मांडया खाली धरा
Ask sister / nurse	:	बहिणीला / नर्सला विचारा
We have to do your	:	तुमची रक्त लघवी
Blood/urine test	:	तपासावी लागेल
After test get the report :	:	तपासणीनंतर अहवाल द्या
Don't move your head :	:	डोके हलवु नका
Blood donation	:	रक्तदान
Read what is there	:	ते वाचा
In front of you	:	तुमच्या समोर
Repeat what you heard	:	तुम्ही काय ऐकले ते परत सांगा

COLOURS

Red	:	तांबडा
Brown	:	तांबूस
Yellow	:	पिवळा

35

Green	:	हिरवा
Blue	:	निळा
White	:	पांढरा
Black	:	काळा
Grey	:	राखी

HISTORY TAKING GENERAL**INTRODUCTION (For all cases)**

Wel come, be seated	:	स्वागत, बसा
What is your name?	:	तुमचे नांव काय ?
What is your age?	:	तुमचे वय किती ?
What is your address?	:	तुमचा पत्ता कोणता ?
What job do you do?	:	तुम्ही काय काम करता ?
How much you earn?	:	तुमची मिळकत उत्पन्न किती ?
What is your religion?	:	तुमचा धर्म कोणता ?
What is your caste?	:	तुमची जात कोणती
Are you married?	:	विवाहित आहात का ?

36

HISTORY OF PRESENTING COMPLAINTS

What is the difficulty?	काय त्रास आहे ?
Tell in an order?	नीट क्रमवार सांगा
How long is this difficulty?	किती काळ पासून
Were you perfectly well before that?	त्यापूर्वी तुम्ही चांगले होता ?
How did the trouble start?	त्रास कसा चालू झाला ?
What happened?	काय झाले ?
How do you feel now?	आता कसे वाटते ?

TREATMENT HISTORY

Have you shown to doctor?	: तुम्ही डॉक्टरला दाखवले ?
Have you taken Medicine?	: तुम्ही औषधे घेतली का ?
Do you remember the names of the medicines that you took?	: तुम्ही घेतलेली औषधे आठवतात का ?

37

PAST HISTORY

Diabetes Mellitus	: मधुमेह
Hypertension	: उच्च रक्तदाब
Tuberculosis	: क्षय / टी.बी.
Treatment	: उपचार
Leprosy	: महारोग
Injury	: दुखापत
Operations	: शस्त्रक्रिया
Blood transfusion	: रक्त देणे
Allergy	: अॅलर्जी

PERSONAL HISTORY

How is the sleep?	: झोप कशी झाली ?
How is your appetite ?	: भुक लागते का ?
How is your micturition?	: लघवी कशी आहे ?
How are your bowels?	: संडास कशी व किती वेळा होते ?

ADDICTIONS

Alcohol	व्यसन दारु
Tobaco	तंबाखु
Betel Nut	सुपारी
Smoking	धुम्रपान

38

FAMILY HISTORY कौटुंबिक इतिहास

Anybody at home has TB, DM, HT, Etc	: कुटुंबात कोणता असा टिबी मधुमेह, रक्तदाब सारखा त्रास आहे का ?
Anybody at home has similar problems?	: घरामध्ये कोणाला असा त्रास आहे का ?
Anybody in the neighborhood has similar problems?	: शेजारी कोणाला असा त्रास आहे का ?
No of brothers/sisters with similar disease	: किती भाऊ किंवा बहिणी या रोगाने पिडीत आहेत ?
Relieving factors	: कशामुळे त्रास कमी होतो ?
Radiation	: पसरणे
Referred Pain	: दूर संपर्क वेदना

FEVER ताप

Low grade/High grade	: खालची किंवा वरची पातळी
Timing	: वेळ
How many times	: किती वेळा

39

with chills	: थंडी वाजून येणे
Abdomen	: पोटा
Vomiting	: ओकारी
i)Projectile	: जोराची उलटी
ii)Food particles	: अन्नाचे कण
iii)Bilious	: पित्त
iv)First time	: पहिल्यांदा
Dysphagia	: गिळण्याचा त्रास
Passing flatus	: वात सुटणे
Belching	: ढेकरा
Heartburn	: छातीत जळजळणे
Diarrhoea	: हागवण
Dysentary	: आव
Cholera	: कॉलरा
Worms in the stools	: जंत
Straining at stools	: जोर लावणे
Mucus in stools	: काळी विष्टा
Black, Tarry, stools	: काली विष्टा , घाणेरडी विष्टा
Large offensive stools	: जास्ती प्रमाणात विष्टा
Pale stools	: हलक्या रंगाची विष्टा

40

Fullness after food	: पोट भरलेले रहाते
Abdominal pain	: पोट दुखणे
Abdominal lump	: पोटगत गाठ
Haematemesis	: रक्ताची उलटी
Melaena/bleed per rectum:	रक्ताची विष्टा
Tiredness	: थकवा

RESPIRATORY SYSTEM

Cough	: खोकला,
Cold	: सर्दी, पडसे,
Cough with expectoration:	बेडक्याचा खोकला
Haemoptysis	: बेडक्यात रक्त
Breathlessness (Dyspnoea)	: श्वासात त्रास होणे दम लागणे
i) Paroxysmal nocturnal dyspnoea	: झोपेत रात्री श्वास लागतो.
ii) At rest	: विश्रांतीच्या वेळी
iii) After slight work	: थोड्या हलक्या कामानंतर
iv) Orthopnoea	: बसल्यावर कमी धाप

(41)

Pedal oedema	: पायाची सुज
Puffiness of face	: तोंडाची सुज
Distention of abdomen	: पोट फुगणे
Nausea vomiting	: मळमळ व उलटी
Sore throat	: घसा खवखवणे, दुखणे
Joint pains	: सांधे दुखी
Involuntary movements	: आपल्या आपण हलचाल
Petechial Hemorrhages	: लहान लाल डाग
Haematuria (Refer Renal):	लघवीतुन रक्त येणे
Hemiplegia (Refer CNS):	अर्धांग वायु
Cyanotic spells	: काळे निळे पडणे
Squatting episodes	: बसल्यावर आराम देणे
Horseness of voice	: घोगरा आवाज

CENTRAL NERVOUS SYSTEM

Able to lift above head	: डोक्यावर उचलू शकतो
Able to use the arm for eating	: जेवणासाठी हात उचलण्याची क्षमता
Able to use the arm	: शौचासाठी हाताचा

(43)

v) Chest pain	: छातीत दुखते
Wheeze	: धाप लागणे

T.B.

Evening rise of temperature	: संध्याकाळची तापमानातील वाढ
Weight loss	: वजन घटणे
Haemoptysis	: थुंकीमध्ये रक्त पडणे
Cough with expectoration:	बेडक्याचा खोकला
Foreign body aspiration	: वस्तु घशात अडकली
Nasal discharge	: नाक वहाणे
Allergy to dust	: धुळीचा त्रास

Child hood

Measles	: गोवर
---------	--------

CARDIOVASCULAR SYSTEM

Cough with expectoration:	बेडक्याचा खोकला
Breathlessness, chestpain	: दम लागणे, छातीत दुखणे
Haemoptysis	: खोकल्यात रक्त येणे
Palpitations	: छातीत धडधड
Synocopal attacks	: चक्कर येणे

(42)

for toilet	: वापर करण्याची क्षमता
Writing possible	: लिहिणे
Climbing stairs	: पाय-या चढणे
Squatting	: चवड्यावर बसणे
Running	: पळणे
Walking	: चालणे
Standing without support	: विना आधार उभे राहाणे

SENSORY

Tingling numbness	: मुंग्या येणे, बधीर होणे
Feeling Hot & Cold	: उष्ण व थंडीची जाण
Feel the ground while walking	: चालताना जमीनीची जाणीव होणे

BLADDER

Feeling sensation of bladder fullness	: मुत्राशय भरल्यासारखे वाटणे
Initiating as soon as desired	: लघवी लवकर सुरु करणे
Control once desire has occurred?	: लघवीवर पूर्ण नियंत्रण होणे
Feeling incomplete evacuation of Bowel Bladder	: पूर्णपणे लघवी झाल्यासारखे न वाटणे

(44)

CRANIAL NERVES

Sensation of smell	: वासाचे ज्ञान
Vision Diplopia	: एकच गोष्ट दोनदा दिसते
Refer Ophthalmology	: डोळयाच्या डॉक्टरला दाखवा
Dribbing of Saliva from angle of mouth	: लाळ गळणे
Tinnitus, vertigo, deafness	: चक्कर येणे, बधिर आवाज
Hoarse voice, nasal twang	: आवाज घेगारा होणे

HIGHER FUNCTION

Headache	: डोके दुखी
Vomiting	: ओकारी
Unconsciousness	: बेशुध्द पडणे
Convulsions/Epilepsy	: फीट येणे
Aura before convulsions	: डोके सुन्न होणे
Tongue bite	: जिभ चावणे
Incontinence of urine/ stools	: आपल्या आपण लघवी / संडास होणे

(45)

RENAL SYSTEM

Back swelling relieved by passing Urine	: लघवी केल्याने सुज कमी होणे.
Blood in urine	: लघवीतुन रक्तस्राव
i) at beginning	: सुरुवातीला
ii) at end	: शेवटी
iii) throughout	: लघवी करतांना
Increased frequency	: जास्त वेळा
Straining improves stream:	: जोर लावल्यावर
Straining retards stream	: जोर लावल्यावर बंद होणे
Not urinating	: लघवी न होणे
Dribbling	: थेंब थेंब होणे
Urine passes without warning	: लघवी न समजता होणे
Headache-Refer CNS	: डोके दुखणे

ULCER Discharge serum (watery)

Pus	: पू
Bloody	: रक्ताळलेले
Mucoid	: लाळ चिकटपणा
Abscess/boil	: गळू
Present since birth	: जन्मापासून

(46)

SURGICAL

Lump	: अवधान
Duration	: कधी पासून
Mode of onset	: कसे चालु झाले
Trauma	: दुखापत
Was it small in size frist?	: आकाराने लहान होते का?
Did it grow in size to Present size?	: आकाराने वाढले का? सध्याचा आकार
Did it get ulcerated	: फुटले होते
Any other lumps any where else?	: इतर कोठे अवधान आहे का?
Does the swelling reduce in size?	: सूज उतरली काय?
Is the lump painful	: अवधान दुखते का?
Loss of weight	: वजन कमी होणे

PAEDIATRICS

Thirst	: तहान
Immunization	: लसीकरण
Oral Polio vaccine	: तोंडावाटे पोलिओ
	: डोस घेतला का?

(47)

BCG (at birth injection shown and given)	: जन्मतः लस घेतली का?
At what month	: कोणत्या महिन्यात
Antenatal history	: बाळंत होण्याआधीचा इतिहास
Bottle feed	: बाटलीतुन दुध
Cow's milk	: गाईचे दुध
Mother's milk	: मातेचे दुध
Colostrums given or not?	: चिकाचे दुध दिले का नाही?
Weaning	: अंगावरचे दुधाखेरीज इतर पदार्थ बाळाला देणे
Milestones when did he first	: विकासाचे टप्पे
Sit up	: बसणे
Smile	: हसणे
Walk	: चालणे
Talk	: बोलणे
Consanguineous marriage:	: नात्यातले लग्न
How are you related?	: तुमचे नाते
Dog bite	: कुत्रा चावणे

(48)

Measles	: गोवर
Chicken pox	: कांजण्या
High big rash	: पुरळ येणे

PREGNANCY

Periods/Mences	: पाळीचा काळ
Gravida	: गर्भारपण
Live children	: जिवंत मुले
Last menstrual period during pregnancy	: शेवटचा पाळीचा काळ
Any drug intake	: कोणते औषध घेतले
Any irradiation (current photo xray)	: एक्स रे
Any distress	: कष्ट होणे
Vomiting, bowels, movement	: ओका-या आतड्याचा दाह
Bleeding per vaginum	: योनीतुन रक्तस्राव
Refer gynaec	: स्त्रीरोग तज्ञांचा सल्ला
Symptoms of PIH	: पायाला सुज, रक्तदाब वाढणे
When did movements start	: हालचाल कधी चालु झाली?

(49)

Can you feel movements?	: तुम्हाला बाळाची हालचाल जाणवते?
TT given?	: धर्नुवाताचे इंजेक्शन दिले का?
Labour pain started	: प्रसुती वेदना चालू झाल्या
Leaking P/V	: योनीतुन पाणी येणे
Was baby born at term	: पूर्णकाळानंतर बाळंतपण
Abortions	: गर्भपात
Spontaneous	: आपल्या आपण
Induced	: डॉक्टरांनी सुरु केले
Spontaneous vaginal delivery	: आपल्या आपण योनी मार्गाने
Caesarean section	: शस्त्रक्रियेने
Forceps	: चिमटे लावून
Whether child was born dead or macerated?	: मृत मुल जन्मले का?
Duration of labour pain	: प्रसुती काळ किती वेळ होता
Weight of baby	: बाळाचे वजन
Birth anoxia	: जन्मतः श्वास न घेणे

(50)

Breech/head came first	: पहिले डोके किंवा पायाकडून
Congenital anomalies	: जन्मतः व्यंग होतो का?
Family h/o multiple pregnancy	: बरीच बाळंतपणे
Manual removal of baby	: हाताने ओढून बाळ काढणे
Contracted pelvis	: लहान कंबर असणे
Post partum bleeding	: प्रसुतीनंतर रक्तस्राव
Contraception	: कुटुंब नियोजन पध्दत
Oral contraceptive pills	: कुटुंब नियोजनाच्या गोळ्या
IUCD	: कुटुंब नियोजनाचे साधन
Tubectomy	: कुटुंब नियोजन शस्त्रक्रियेने
Any other method (condoms etc)	: दुसरी कोणती पध्दत

(51)

GYNAECOLOGY

Menstrual History	: कोणत्या वयात पाळी चालू झाली
age at Menarche	: नियमित
Regular cycles	: किती दिवस
Number of days	: किती पॅडस
Number of pads used	: किती स्राव
Flow	: रक्ताच्या गाठी येतात का?
Whether passing clots	: वेदना होणे
Dysmenorrhoea	: कामावर जाणे बंद होते का?
Does it put off her work	: दोन्ही पाळीमधील रक्तस्राव
Intermenstrual discharge	: शेवटची पाळी कधी झाली?
LMP	: पाळी बंद झाली का?
Menopause	: पहिल्या मुलाचे वय
Age at 1st child	: लग्नाला किती वर्ष झाली
Number of years married	

(52)

PERIPHERAL VASCULAR DISEASE

Are you able to walk	: चालू शकता का ?
Cramp	: गोळे येणे
After walking certain distance pain	: थोडे चालून दुखणे
Pain disappears on stopping	: थांबल्यावर न दुखणे
Do you continue to walk	: चालू शकता का ?
Pain relieved by hanging	: पाय खाली ठेवून
Leg below bed	: वेदना कमी होते का ?
Transient ischaemic attacks	: थोड्या वेळ बेशुध्द होणे
Hemiplegia	: अर्धांगवायू
Chest /abdominal pain	: छातीत किंवा पोटात दुखणे
Failure in erection	: लिंग ताठ न होणे
History of contact	: लैंगिक संबंध (विवाहबाह्य)

53

CARCINOMA TONGUE, CHEEK, LIP

Sepsis of mouth	: तोंडाची लागण
Teeth fell off	: दात पडणे
Tooth broken	: दात तुटणे
Saliva	: लाल

THYROID SWELLING

Palpitation/Dyspnoea,	: धडधड, श्वासाचा त्रास
Dysphagia	: गिळतांना त्रास होणे
Hoarseness of voice	: घोगरा आवाज
Intolerance to cold	: थंडी सहन न होणे
Intolerance to heat	: उष्णता सहन न होणे
Excessive sweating	: फार घाम येणे

BREAST CARCINOMA

Pain in the breast	: पाळीच्या आधी
Before menstruation	: छातीत दुखणे
Hip pain	: कुल्ल्याच्या जागा दुखणे

54

Nipple discharge	: स्तनातून वहाणे
Greenish	: हिरवा
How much	: किती
Jaundice	: कावीळ
Bone pain	: हाडे दुखणे
Spinal pain	: पाठीचा कणा दुखणे
Lungs RS	: फुफुस
Menstrual history	: पाळीची माहिती

HERNIA (REFER LUMP)

Disappears on lying	: खाली पडल्यावर बंद होणे
Persistent Cough	: सततचा खोकला
Previous Operation	: आधीची शस्त्रक्रिया
Operation under General Anesthesia	
consciousness lost after anesthesia	: भुल दिल्यावर शुद्ध गेली
Operation under local anesthesia	: प्रादेशिक भूल देवून शस्त्रक्रिया

55

PENIS CASE

Tightness of foreskin over glans (when you pass urine skin going back)	: लिंगावरची त्वचा मागे न जाणे
Swelling of glans on micturition	: लघवी करतांना सुज येणे
Pain during micturition	: वेदना होणे

ORTHOPAEDICS FRACTURE

Can you walk	: चालता येते का ?
Plaster	: प्लास्टर
Difficulty in movement	: हालचाल न होणे
Fall of load/ weight on body	: आपल्या शरीरावर काही वजन पडले का ?
Fall from height	: उंचावरून पडणे
While falling, tried to catch	: पडतांना पकडले का ?
Fracture or broken bone	: हाड मोडणे किंवा तुटणे
Sinus	: सुराग
Discharge of bony spicules	: हाडाचे बारीक तुकडे
Foce of injury	: दुखापतीची तीव्रता
Whether limb was bent	: पडल्या वेळी अवयव

56

at time of fall	वाकला
Whether able to get up after injury	: दुखापत झाल्यावर उठू शकता
Limp	: लंगडत चालणे

COMPLAINTS (GYNAC)

White discharge per vaginum	: अंगावरून जाणे
Mass descending P/V	: अंग बाहेर येणे
Mass abdomen	: पोटात गोळा येणे
Pain abdomen	: पोट दुखणे
Postcoital bleeding	: संभोगानंतर रक्तस्राव
Bleeding per vaginum	: योनीतून रक्तस्राव
Continuous flow of urine	: लघवी होत रहाणे

OPHTHALMOLOGY

Can you see	: बघू शकता
Tears	: अश्रु येतात
Is vision reduced	: दृष्टी कमी होणे
Sudden	: एकदम

57

PROGRESSIVE

Coloured haloes	: रंगीत वर्तुळ दिसणे
Diplopia	: दोन दिसणे
Polyopia	: ब-याच आकृत्या पहाणे
Photophobia	: प्रकाशाचा त्रास होणे
Watering	: पाणी येणे
Redness	: तांबडेपणा
Black spots	: काळे डाग
Itching	: खाज येणे
Not opening	: न उघडणे
Injury	: जखमी झाली का
Lens	: भिंग
Since birth Visual defect	: जन्मापासून दृष्टी दोष
Near	: जवळचे
Distant	: लांबचे

ENT

Ear	: कान
Nose	: नाक
Throat	: घसा
Can you hear	: ऐकू शकता

58

Right ear	: उजवा कान
Left ear	: डावा कान
Which ear	: कोणता कान
Tinnitus	: कानात घंटी वाजणे
Earache	: कान दुखणे
Discharge	: कानातून पू वाहणे
Foul smelling	: घाण वास
Vertigo	: भोवळ येणे
Nasal obstruction	: नाकात काही अडकणे
Bleeding	: रक्तस्राव होणे
Nasal intonation	: नाकातून बोलतांना आवाज येणे
Mouth breathing	: तोंडाने श्वास घेणे
Sore throat	: घसा खवखवणे
Recurrent	: सारखे होणे
Difficulty in swallowing	: गिळणे कठीण होणे
Cold	: थंडी
Hoarseness of voice	: घसा बसणे

59

DENTAL

When does the tooth pain?	: केव्हा दुखतो?
How does it pain?	: कसा दुखतो?
Does it pain after eating	: काही खाल्यावर दुखतो की पूर्ण दिवस दुखतो?
How long	: किती वेळ?
Does the tooth pains on eating hot or cold food?	: गार, गरम, गोड खाल्यावर दात दुखतो का?
Do your gums bleed on brushing ?	: हिरडयातून ब्रश करतांना रक्त येते का? पू येतो का?
Denture	: कवळी
The tooth has caries	: दाताला कीड लागली
The tooth has to be removed	: दात काढावा लागेल
The gums are inflamed	: हिरडी सुजली आहे
The tooth has to be filled	: दात भरायचा आहे
Wisdom tooth	: अक्कल दाढ
Molar	: दाढ

60